

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci

Təsdiq edirəm:
Tədris işləri üzrə direktor müavini:
İ. Əyyubova.
“ _ “ _ “ 2020-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: Meşə və meşə-park təsərrüfatı

Şöbə: Pedaqoji

Fənn Birləşmə komissiyası: Kimya biologiya və meşəçilik

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Meşə meliorasiyası

Kodu: İPF-B14

Tədris ili: (2019-2020 tədris ili) Semestr: yaz

Tədris yükü: cəmi:60. Auditoriya saati -60 (30 saat mühazirə, 30 saat məşğələ)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4

Auditoriya N:2

Saat: 08:30 – 13:45

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı:Əkbərova Nərgiz Afəq qızı .

Məsləhət günləri və saati: 13:45 - 17:15

E-mail ünvanı: akberovanargiz89@gmail.com

FBK-nın ünvanı: Lənkəran ş. , Ş.Axundov 31

III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas:

- 1.Aslanov N.Q. –“Meliorasiya torpaqşünaslığı”.Bakı 1999
- 2.Əzizov Q.Z., Həsənəliyev Ə.Ə. –“Azərbaycanda suvarmanın tarxi” Bakı 2001
- 3.Abdullayev M.R. –“Azərbaycan torpaqlarının meliorativ yaxşılaşdırılması”.Hidrotexnika və meliorasiya institutu.Bakı 1960
4. Abdullayev M.R. –“Azərbaycanın şorakət torpaqları və onların yaxşılaşdırılması”.Bakı, 1961
- 5.Cərullayev A.Ş.-“Meliorativ coğrafiyanın əsasları”.Bakı, 2005
- 6.Əyyubov Ə.C., Həsənov M.S., Uluxanlı N.D.-Termik ehtiyatlar.Azərb.Respub.Coğraf.konf.,11 cild .bakı, 1999.
7. M.C.Əliyev, F.A.Həsənli- “Meliorativ coğrafiya” Bakı - 2010

IV. Fənnin təsviri:

Meşə meliorasiyası-istifadə olunan ərazinin təbii şəraitinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilən

elmə əsaslanmış təsərrüfat-təşkilati, texniki, bioloji və digər tələblər sistemidir.

V. Fənnin məqsədi:

Məşə meliorasiyası əsasən torpaqların, hidroloji və iqlim şəraitinin yaxşılaşdırılmasına istiqamətləndirilir. Buraya torpağın suvarılması, su ilə təmin edilməsi, qurudulması, eroziyaya qarşı tədbirlər, torpaqların duzsuzlaşdırılması və s. daxildir. Meliorasiya obyektı – həmçinin torpaq, landşaftlar, iqlim, su obyektləri və pozulmuş torpaqlar və s. ola bilər. O insanın təbiətə təsiri tədqiqatı işində bu coğrafi problemlərin müxtəlif mürəkkəb və aktual sahələrinə toxunmuş, onun həll olunma yolları göstərilmişdir. Ona görə də meliorativ tədbirlər aparılan işlər elmi əsaslara söykənməli və inkişaf etdiriləcək təsərrüfat sahələrinin xarakter xüsusiyyəti nəzərə alınmalıdır.

VI. Davamiyyətə verilən tələblər:

Dərsdə davamiyyətə görə verilən maksimum bal 10 baldır. Balın miqdarı əsasən: tələbə semestr ərzində fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona 10 bal verilir; semestr ərzində fənnin tədrisinə ayrılan saatların hər buraxılan 10%- nə 1 bal çıxılır; Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı (25%-dən çox) olduğu halda tələbə həmin fənnin imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır və sonradan onun haqqında müvafiq qərar qəbul edilir.

VII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 10 bal sərbəst işlərin tərtib olunmasına görə, 10 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 20 bal kollektivlərə görə, 10 bal dərslərə davamiyyətinə görə.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal- tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar bilir.

-8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

-3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

-1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal- çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

- 61-70 bal- kafi (D)
 51-60 bal –qənaətbəxş (E)
 51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Kollecın daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecək.

VIII. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 60 Mühazirə: 30 saat, seminar: 30 saat

№	Keçirilən mühazirə və seminar mövzuların məzmunu	Saat		Tarix
1	2	3		4
	Mühazirə mövzuları	müha zirə	Seminar	
1.	<p>Mövzu № 1.Meşə meliorasiyası fənninin predmeti, məqsədi və vəzifələri.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Meşə meliorasiyası fənninin əsas məqsədi və obyektı. 2. Meşə meliorasiyası fənninin qarşısında duran başlıca vəzifələr. 3. Meşə meliorasiya fənninin digər elm sahələri ilə əlaqəsi. 	2	2	
2.	<p>Mövzu № 2. Meşə meliorasiyasının Azərbaycanında inkişaf tarixi.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Meşə meliorasiyasının öyrənilmə tarixi, tədqiqat metodları və təsnifatı. 2.Meşə meliorasiyası elminin Azərbaycanında inkişaf tarixi. 	2	2	
3.	<p>Mövzu № 3.Meliorasiyanın təsnifatı.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Təbii mühitə təsirinə görə meliorasiya növləri. 2.İqlim və qar meliorasiyası. 3.Fitomeliorasiya və onun əhəmiyyəti. 	2	2	

	4.Zoomeliorasiya və onun tətbiqi metodları.			
4.	<p>Mövzu № 4. Tarlaqoruyucu meşə zolaqları və onların mikroiqlimə təsiri.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının salınması.</p> <p>2.Meşə zolaqları üçün ağacların seçilməsi.</p>	2	2	
5.	<p>Mövzu № 5. Azərbaycanda mövcüd tarlaqoruyucu meşə zolaqları.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Meşəsiz,eroziyaya uğramış sahələrdə meşələrin salınması.</p> <p>2.Qumluq ərazilərdə meşələrin salınması.</p> <p>3.İrriqasiya meşə zolaqlarının salınması.</p> <p>4.Azərbaycanda tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının sahəsi.</p>	2	2	
6.	<p>Mövzu № 6.Tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının layihələndirilməsi.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Qoruyucu meşə zolaqları.</p> <p>2.Suvarma şəbəkələri ətrafında qoruyucu (irriqasiya) meşə zolaqları.</p>	2	2	
7.	<p>Mövzu № 7. Qoruyucu irriqasiya meşə zolaqlarının salınması.</p> <p>Plan:</p> <p>1.İrriqasiya meşə zolaqları salmaq üçün ayrılan sahələr.</p> <p>2.Duzadavamlı ağac və kollardan salınan meşə zolaqları.</p>	2	2	
8.	Mövzu № 8. Bataqlaşmış meşəaltı torpaqlarda	2	2	

	<p>meliorativ qurutma tədbirləri.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Qurutma meliorasiyası haqqında ümumi məlumat.</p> <p>2.Bataqlıqların xarakteristikası.</p> <p>3.Podzoləmələgəlmə prosesləri.</p> <p>4.Meliorativ qurutma metodları.</p>			
9.	<p>Mövzu № 9.Qurutmanın ekoloji problemləri.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Qurutma sistemlərinin elementləri və növləri.</p> <p>2.Qurutma vaxtı və norması.</p> <p>3.Qurutma drenajlarının növləri.</p>	2	2	
10.	<p>Mövzu № 10.Torpaq eroziyasına qarşı meliorativ tədbirlər.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Torpaq eroziyasının əmələgəlmə səbəbləri.</p> <p>2.Torpaq eroziyası və onun növləri.</p>	2	2	
11.	<p>Mövzu № 11.Eroziyaya qarşı mübarizə tədbirləri.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Eroziyaya uğramış potensial təhlükəli torpaqlarda eroziya bazisi və metodları.</p> <p>2.Eroziyanın ekoloji nəticələri.</p>	2	2	
12.	<p>Mövzu № 12. İstismar edilərək pozulmuş torpaqlarda meşə meliorasiya tədbirləri.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Xətti tikililərin tikintisi və istismarı zamanı pozulmuş torpaqların rekultivasiyası.</p> <p>2.Relyefin formasına görə çirklənmiş torpaqların elementləri.</p>	2	2	

13.	<p>Mövzu № 13. Azərbaycanın neftlə çirklənmiş torpaqlarının ekoloji problemləri.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Torpağın texnogen çirklənməsi.</p> <p>2.Neftin torpaqdakı metobalizmin son məhsulları.</p>	2	2	
14.	<p>Mövzu № 14. Karxanaların ərazisində meşəmeliorativ işlərin aparılması.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Meşə təsrrüfatı məqsədilə karxanaların ərazisinin rekultivasiyası.</p> <p>2.Müxtəlif tərkibli tullantılar yayılmış torpaqların rekultivasiyası.</p>	2	2	
15.	<p>Mövzu № 15.Meşə meliorasiya aparılmış torpaqların mənimsənilməsi.</p> <p>Plan:</p> <p>1.Torflu-bataqlıq və subasar torpaqların becərilməsi.</p> <p>2.Kol və meşə altından çıxmış torpaqların becərilməsi.</p> <p>3.Azməhsuldar quru dərələrin mənimsənilərək becərilməsi metodları.</p> <p>4.Çöl və meşə-çöl zonalarında əkilməmiş torpaqların becərilməsi.</p>	2	2	

IX.Sərbəst işin mövzuları:

Tələbələrin sərbəst işi üçün verilən tapşırıqlar.

1. Meliorasiyanın təsnifatı.
2. Suvarmanın ekoloji problemləri
3. Torpaq eroziyası,onun növləri.
4. Tarlaqoruyucu meşə zolaqları
5. Bataqlaşmanın səbəbləri və ekoloji problemləri

6. Qoruyucu irriqasiya meşə zolaqları
7. Qurutma meliorasiyası
8. Azərbaycanın neftlə çirklənmiş torpaqlarının ekoloji problemləri
9. Torpaq eroziyasına qarşı meliorativ tədbirlər.
10. Meşə meliorasiyası aparılmış torpaqların mənimsənilməsi.
11. Meşə təsərrüfatı məqsədilə karxanaların ərazisinin rekultivasiyası
12. Fitomeliorasiya və onun əhəmiyyəti.
13. Zoomeliorasiya və onun tətbiqi metodları.
14. İstismar edilərək pozulmuş torpaqlarda meşə meliorasiya tədbirləri
15. İqlim meliorasiyası.
16. Qar meliorasiyası
17. Su meliorasiyası
18. Atmosferin çirklənməsi və onun meliorasiyası problemləri
19. İqlim meliorasiyasının zərurətə çevrilmə səbəbləri
20. Azərbaycan Respublikasında meliorasiyanın səviyyəsi
21. Şoran torpaqların meliorasiyası
22. Azərbaycanda irriqasiya sistemlərinin kənd təsərrüfatının inkişafında rolu.
23. Respublikamızın fauna - florasının qorunması və bərpasında meliorativ tədbir kimi qoruqların əhəmiyyəti

X. Meşə meliorasiyası fənnindən kollokvium sualları

I Kollokvium sualları

1. Meşə meliorasiyası fənninin qarşısında duran başlıca vəzifələr.
2. Meşə meliorasiyasının öyrənilmə tarixi, tədqiqat metodları və təsnifatı.
3. Təbii mühitə təsirinə görə meliorasiya növləri.
4. İqlim və qar meliorasiyası.
5. Fitomeliorasiya və onun əhəmiyyəti.
6. Tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının salınması.
7. Meşəsiz, eroziyaya uğramış sahələrdə meşələrin salınması.
8. İrriqasiya meşə zolaqlarının salınması.
9. Azərbaycanda tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının sahəsi.
10. Qoruyucu meşə zolaqları.
11. Suvarma şəbəkələri ətrafında qoruyucu (irriqasiya) meşə zolaqları.
12. Duzadavamlı ağac və kollardan salınan meşə zolaqları.

II Kollokvium sualları

1. Bataqlıqların xarakteristikası.
2. Podzələmələgəlmə prosesləri.
3. Meliorativ qurutma metodları
4. Qurutma sistemlərinin elementləri və növləri.
5. Qurutma drenajlarının növləri.
6. Torpaq eroziyasının əmələgəlmə səbəbləri.
7. Torpaq eroziyası və onun növləri.
8. Eroziyaya uğramış potensial təhlükəli torpaqlarda eroziya bazisi və metodları.

9. Xətti tikililərin tikintisi və istismarı zamanı pozulmuş torpaqların rekultivasiyası.
10. Relyefin formasına görə çirklənmiş torpaqların elementləri.
11. Torpağın texnogen çirklənməsi.
12. Neftin torpaqdakı metabolizmin son məhsulları.

XI. Meşə meliorasiyası fənnindən imtahan sualları:

1. Meşə meliorasiyası fənninin əsas məqsədi və obyektı.
2. Meşə meliorasiyası fənninin qarşısında duran başlıca vəzifələr.
3. Meşə meliorasiya fənninin digər elm sahələri ilə əlaqəsi
4. Meşə meliorasiyasının öyrənilmə tarixi, tədqiqat metodları və təsnifatı.
5. Meşə meliorasiyası elminin Azərbaycanda inkişaf tarixi.
6. Təbii mühitə təsirinə görə meliorasiya növləri.
7. İqlim və qar meliorasiyası.
8. Fitomeliorasiya və onun əhəmiyyəti.
9. Zoomeliorasiya və onun tətbiqi metodları.
10. Tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının salınması.
11. Meşə zolaqları üçün ağacların seçilməsi.
12. Meşəsiz, eroziyaya uğramış sahələrdə meşələrin salınması.
13. Qumluq ərazilərdə meşələrin salınması.
14. İrriqasiya meşə zolaqlarının salınması.
15. Azərbaycanda tarlaqoruyucu meşə zolaqlarının sahəsi.
16. Qoruyucu meşə zolaqları.
17. Suvarma şəbəkələri ətrafında qoruyucu (irriqasiya) meşə zolaqları.
18. İrriqasiya meşə zolaqları salmaq üçün ayrılan sahələr.
19. Duzadavamlı ağac və kollardan salınan meşə zolaqları.
20. Qurutma meliorasiyası haqqında ümumi məlumat.
21. Bataqlıqların xarakteristikası.
22. Podzoləmələgəlmə prosesləri.
23. Meliorativ qurutma metodları
24. Qurutma sistemlərinin elementləri və növləri.
25. Qurutma vaxtı və norması.
26. Qurutma drenajlarının növləri.
27. Torpaq eroziyasının əmələgəlmə səbəbləri.

28. Torpaq eroziyası və onun növləri.
29. Eroziyaya uğramış potensial təhlükəli torpaqlarda eroziya bazisi və metodları.
30. Eroziyanın ekoloji nəticələri.
31. Xətti tikililərin tikintisi və istismarı zamanı pozulmuş torpaqların rekultivasiyası.
32. Relyefin formasına görə çirklənmiş torpaqların elementləri.
33. Torpağın texnogen çirklənməsi.
34. Neftin torpaqdakı metobalizmin son məhsulları.
35. Meşə təsərrüfatı məqsədilə karxanaların ərazisinin rekultivasiyası.
36. Müxtəlif tərkibli tullantılar yayılmış torpaqların rekultivasiyası.
37. Torflu-bataqlıq və subasar torpaqların becərilməsi.
38. Kol və meşə altından çıxmış torpaqların becərilməsi.
39. Azməhsuldar quru dərələrin mənimsənilərək becərilməsi metodları.
40. Çöl və meşə-çöl zonalarında əkilməmiş torpaqların becərilməsi.

XII. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Fənnin tədrisinin sonunda tələbələr müəyyən biliklərə malik olmalı, o cümlədən fənn haqqında fikirlərini əsaslandırmağı bacarmalıdırlar.

Fənnin tədrisi zamanı qoyulan tələblər aşağıdakı kimidir:

- Mühazirə mətninin hazırlanması,
- Test tapşırıqları,
- Referat işləri,
- İmtahan sualları,
- Fərdi tapşırıqlar,
- Sərbəst işlər.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

“Meşə meliorasiyası” fənn sillabusu “Meşə və meşə-park təsərrüfatı” ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmiş, “Kimya,biologiya və meşəçilik” FBK-da müzakirə edilərək (7 fevral 2020-cu il, protokol №: 6) bəyənilmişdir.

Fənn müəllimi: _____

Əkbərova N.

FBK sədri: _____

Şahverdiyeva İlahə Ədalət qızı.